

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHỨNG QUỐC HOA KỲ

Phòng Thông tin - Văn hoá

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh

Hà Nội, Việt Nam

(84-4) 831-4580 -- Fax: (84-4) 831-4601

TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ CỦA BỘ NGOẠI GIAO MỸ
CÁC VẤN ĐỀ DÂN CHỦ, 8/2000
TRÁCH NHIỆM CỦA CHÍNH QUYỀN

ĐÔI LỜI CỦA BAN BIÊN TẬP

Trong bài phát biểu nổi tiếng ở Gettysburg năm 1863, khi còn đang diễn ra cuộc Nội chiến Mỹ, tổng thống Abraham Lincoln đã nói về tầm quan trọng của "chính quyền của dân, do dân, vì dân". Ông Lincoln, cũng như các vị tiền bối lập quốc của Mỹ - những người đã soạn thảo Hiến pháp Mỹ, tin tưởng rằng để người dân làm chủ, chính quyền phải có tinh thần trách nhiệm - không chỉ thông qua bầu cử, mà thông qua hàng loạt các biện pháp giám sát và bảo vệ, trong đó một số đã được quy định trong hiến pháp, nhiều biện pháp khác đã dần dần hình thành khi người dân Mỹ hiểu và cảm nhận sâu sắc hơn về những gì liên quan đến quyết tâm xây dựng và thực hiện dân chủ của họ.

Trong tạp chí điện tử này, chúng tôi phân tích về các trách nhiệm khác nhau của một chính quyền trong một nền dân chủ. Tạp chí muốn nhấn mạnh đến một chủ đề, đó là một văn bản hiến pháp xác định và bảo đảm về trách nhiệm không hẳn đã là một sự bảo đảm chắc chắn, mà việc củng cố và tăng cường tính trách nhiệm của chính phủ còn đòi hỏi mỗi một thế hệ phải xác định lại các mục đích vì việc này phù hợp với sự thay đổi của hoàn cảnh. Chính quyền Mỹ chẳng hạn, giờ đây chính quyền này dân chủ và có trách nhiệm hơn nhiều so với chính quyền của nhà nước cộng hoà [nước Mỹ] khi mới được thành lập cách đây 200 năm. Điều này đã diễn ra như thế nào? Đã có những thay đổi gì, và tại sao? Đây là những vấn đề tối quan trọng được phân tích ở các phần sau.

Trong bài đầu tiên, Robert S. Barker, giáo sư luật của trường luật thuộc ĐHTH Duquesne, viết về các thành phần nền tảng của việc đảm nhận trách nhiệm trong hệ thống kiểu Mỹ. Ông bàn về sự phân quyền giữa tư pháp, lập pháp và hành pháp; về công việc kiểm điểm và rà soát lại luật; và về Tuyên ngôn Nhân quyền (trong hiến pháp Mỹ), đặc biệt là Điều Luật Bổ xung thứ nhất bảo đảm quyền tự do ngôn luận. Barker kết luận rằng mặc dù các vị tiền bối lập quốc đã có những thành quả tốt đẹp song sự duy trì vững chắc tính trách nhiệm trong chính quyền, cũng giống như sự bảo đảm quyền tự do, "đòi hỏi sự cảnh giác không ngừng".

Tuy nhiên, duy trì một chính quyền làm việc có trách nhiệm là một việc khó khăn nếu không có các thông tin thiết yếu và nếu không có khả năng đánh giá hành vi của các viên chức chính phủ. Đó là lý do tại sao các hoạt động của chính quyền cần phải càng minh bạch càng tốt. Tầm quan trọng của tính minh bạch và tính rộng mở của chính quyền được phân tích trong bài viết của Robert Vaughn, giáo sư luật của Cao đẳng Luật Washington thuộc ĐHTH Mỹ (American University). Ông bàn về các luật tự do thông tin của Mỹ (xét theo bề dày của lịch sử thì chúng đã được thông qua cách đây không lâu), về các luật "ánh nắng mặt trời" ("sunshine" laws) đòi hỏi chính quyền có tính minh bạch, các đạo luật bảo vệ "người chống tiêu cực" ("whistleblower protection acts") và vai trò của việc bảo vệ đời sống riêng tư và các bảo đảm về đạo đức.

Dù một chính phủ nào đó có nguyên tắc đến đâu, hoặc dù các công dân có kiên quyết đến đâu trong việc giám sát chính quyền của họ, thì các tổ chức theo dõi bên ngoài cũng vẫn đã trở nên một công cụ thiết yếu trong việc giám sát các hành động của chính quyền. Robert Schmuhl, giáo sư Hoa Kỳ học và chủ nhiệm Chương trình John W. Gallivan về Báo chí, Đạo đức và Dân chủ, ĐHTH Notre Dame, bàn về vai trò của các tổ chức phi chính phủ (viết tắt theo tiếng Anh là NGO) trong việc mang lại vai trò giám sát quan trọng này. Ông nhấn mạnh đến báo chí – một nền báo chí đa dạng – nhưng cũng bàn đến vai trò của các đoàn thể, như nhóm Common Cause (Sự nghiệp chung) chẳng hạn.

"Những người chống tiêu cực" – những cá nhân táo bạo, sẵn sàng chấp nhận mạo hiểm về thanh danh và sinh kế để lật tẩy các vụ việc sai trái của chính quyền – bấy lâu nay đã trở thành một đặc điểm trong đời sống Mỹ. Thật tiếc là một số người đã thực sự phải trả giá đắt cho quyết tâm của họ trong việc duy trì phẩm chất trung thực của chính quyền, và đây là lý do chủ chốt cho việc thông qua Đạo luật Bảo vệ Người chống tiêu cực (Whistleblower Protection Act) vào năm 1989. Thomas Devine là chủ nhiệm pháp lý trong Dự án về Tính trách nhiệm của Chính quyền (Government Accountability Project – gọi tắt là GAP) – một tổ chức phi lợi nhuận và phi đảng phái bảo vệ các quyền của các nhân viên được lật tẩy các hoạt động tiêu cực của chính quyền. Ông bàn về các khía cạnh pháp lý trong một cuộc phỏng vấn với biên tập viên David Pitts. Devine tin chắc rằng các quy định pháp lý bảo vệ người chống tiêu cực sẽ có ích cho tất cả các nền dân chủ chứ không chỉ riêng cho Mỹ.

Bất cứ chính quyền nào, dù có dân chủ hay hoạt động hiệu quả đến đâu đi nữa, cũng không thể hữu hiệu lâu dài nếu nó tham nhũng – nếu các định chế hoặc các cá nhân thiếu trung thực và có động cơ tư lợi thay vì phục vụ công chúng. Jane S. Ley, phó chủ nhiệm phụ trách quan hệ với chính phủ và các dự án đặc biệt của Văn phòng về Đạo đức Chính phủ Mỹ, phân tích về đạo đức trong chính quyền – một vấn đề cốt tử. Bà bàn về khuôn khổ pháp lý đã được hoàn chỉnh dần theo năm tháng để củng cố các hành vi đạo đức – trong đó xử lý các vấn đề như các quy định về hành vi, xung đột về quyền lợi và công khai tài chính. Bà kết luận rằng hệ thống chính quyền hiện nay "sẽ cần tiếp tục điều chỉnh theo các thách thức mới".

Một trong những di sản của Phong trào Tiến bộ (Progressive Movement) – một giai đoạn của những thay đổi lớn lao về mặt xã hội hồi đầu thế kỷ trước với mục tiêu làm cho nước Mỹ dân chủ hơn – là việc thêm một loạt bang chấp nhận các biện pháp bỏ phiếu. Đây là một cuộc thí nghiệm về dân chủ trực tiếp hoặc về trách nhiệm trực tiếp – giúp các công dân không chỉ trực tiếp bầu ra các quan chức mà còn trực tiếp quyết định các vấn đề. Hiện tại, 26 trong 50 bang cho phép tiến hành các biện pháp bỏ phiếu. Biên tập viên David Pitts trình bày một trường hợp cụ thể – một cuộc bỏ phiếu mới đây ở Hạt Lee, Florida. Ông giải thích cách thức vận hành của các biện pháp bỏ phiếu và bàn về các lý lẽ ủng hộ và chống đối dành cho các biện pháp bỏ phiếu, nhất là xét theo quan điểm hiến pháp.

Tạp chí kết thúc bằng một loạt các nguồn thông tin tham khảo – các tên sách, các bài viết và các địa chỉ Internet – cung cấp các phân tích cặn kẽ về vấn đề cốt tử là tính trách nhiệm trong chính quyền.

Toàn văn bằng tiếng Anh của bài viết có trên Internet tại:

<http://usinfo.state.gov/journals/itdhr/0800/ijde/intro.htm>

MỤC LỤC

Trách nhiệm của chính quyền và các giới hạn

Robert S. Barker, giáo sư luật của trường luật thuộc ĐHTH Duquesne, xem xét các thành phần chính trong trách nhiệm của hệ thống chính quyền Mỹ.

Sự minh bạch - các cơ cấu: chính quyền minh bạch và sự đảm nhận trách nhiệm

Robert Vaughn, giáo sư luật của Cao đẳng Luật Washington thuộc ĐHTH Mỹ, bàn về khái niệm minh bạch trong chính quyền gắn kết như thế nào với các giá trị nhấn mạnh tính trách nhiệm dân chủ.

Trách nhiệm của chính quyền và các cơ quan giám sát bên ngoài

Robert Schmuhl, giáo sư Hoa Kỳ học và chủ nhiệm Chương trình John W. Gallivan về Báo chí, Đạo đức và Dân chủ, ĐHTH Notre Dame, phân tích các sự kiện trong quá khứ và xem xét các diễn biến gần đây mà đã giúp các công dân giám sát chính quyền của mình chặt chẽ hơn bao giờ hết.

Đạo luật Bảo vệ Người chống tiêu cực

Biên tập viên David Pitts nói chuyện với Thomas Devine, chủ nhiệm pháp lý trong Dự án về Tính trách nhiệm của Chính quyền (Government Accountability Project — gọi tắt là GAP) - một tổ chức phi lợi nhuận và phi đảng phái bảo vệ các quyền của các nhân viên lật tẩy các hoạt động phi pháp hoặc có thể có hại của các cơ quan chính quyền.

Các tiêu chuẩn đạo đức và phẩm chất trung thực của chính quyền Mỹ

Jane S. Ley, phó chủ nhiệm phụ trách quan hệ với chính phủ và các dự án đặc biệt của Văn phòng về Đạo đức Chính phủ Mỹ, bàn về việc chính quyền liên bang có các quy định về chính mình như thế nào và phân tích về hệ thống này cũng như nó đã phát triển ra sao theo năm tháng.

Hạt Lee, bang Florida: Một điển hình để phân tích về tính trách nhiệm

Biên tập viên David Pitts phân tích một trường hợp điển hình để thấy các biện pháp bỏ phiếu hoạt động như thế nào khi mà các công dân có thể bắt chính quyền phải trực tiếp có trách nhiệm về các hoạt động của nó.

Thư mục

Các bài viết và các cuốn sách về trách nhiệm của chính quyền

Các địa chỉ Internet

Các địa chỉ Internet tập trung vào các chủ đề liên quan đến trách nhiệm của chính quyền. Các quan điểm nêu trong các địa chỉ Internet đó không nhất thiết thể hiện quan điểm của chính phủ Mỹ.

Toàn văn bằng tiếng Anh của bài viết có trên Internet tại:

<http://usinfo.state.gov/journals/itdhr/0800/ijde/intro.htm>

